

АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВНЗ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ФРАНЦУЗЬКОЇ)

Заволока С.І.

ст. викладач кафедри іноземних мов

Одеського національного економічного університету

У статті розглядаються форми організації самостійної роботи студентів з метою активізації пізнавальної діяльності студентів у навчальному процесі. Здійснено спробу довести, що самостійна робота є найвищою формою навчальної діяльності за критерієм саморегуляції, а також найважливішою і невід'ємною частиною іншомовного навчання. Автор наводить приклад поза аудиторних завдань для самостійної роботи студентів що сприяє формуванню навичок роботи з іншомовними фаховими джерелами інформації (читання, переклад), а також формуванню навичок усного мовлення (говоріння та аудіювання).

Ключові слова: *поняття «самостійна робота», організація самостійної роботи студентів, ефективність застосування самостійної роботи, самостійна робота студентів з іноземної мови, роль самостійної роботи у навчальному процесі*

Заволока С.И.

Аспекты организации самостоятельной работы студентов в ВУЗе по иностранному языку (французский)

В статье рассматриваются формы организации самостоятельной работы студентов с целью активизации познавательной деятельности студентов в

учебном процессе. Произведено попытку доказать, что самостоятельная работа является высшей формой учебной деятельности по критериям саморегуляции, а также самой главной и неотъемлемой частью иноязычного обучения. Автор приводит пример внеаудиторных заданий для самостоятельной деятельности студентов, что способствует формированию навыков работы с иноязычными фаховыми источниками информации (чтение, перевод), а также формированию навыков усной речи (говорение и аудирование).

Ключевые слова: понятие «самостоятельная работа», организация самостоятельной работы студентов, эффективность применения самостоятельной работы, самостоятельная работа студентов по иностранному языку, роль самостоятельной работы в учебном процессе.

Zavoloka S.I.

Aspects of students' independent work organization in the higher education Institutes in the subject "Foreign language" (French)

The article dwells on the form of independent work of students in order to stimulate their cognitive activity in the learning process. It is attempted to prove that independent work is the highest form of learning activities regard self-regulation criterion, as well as important and integral part of foreign language teaching. The author gives an example of out-of-class assignments for students' independent work that promotes skills with foreign professional sources of information (reading, translation) and the formation of oral communication skills (speaking and listening).

Key words: the concept of "students' independent work ", the organization of students' independent work, the effectiveness of using independent work, the independent work of students in the subject "Foreign language", the role of independent work in the learning process.

Постановка проблеми. Організація самостійної роботи студентів є тією проблемою педагогічної теорії та практики, яка має давню історію, її вивченням займалось широке коло дослідників. Але сьогодні навчальна ситуація у вищих навчальних закладах значно змінилась. Відбувається перехід на багаторівневу

підготовку спеціалістів, що вимагає дослідження особливостей самостійної пізнавальної діяльності на різних рівнях та визначення шляхів підвищення ефективності самостійної роботи студентів, форм її організації.

Деякий час у вищих навчальних закладах використовувалась інформативна методика викладання матеріалу студентам. Вважалося, що студент тим більше знатиме, якщо спланувати більше та триваліше лекції. Але на сьогодні перевага надається все ж таки самостійній роботі студентів, ця форма навчального процесу дає високі результати у самовдосконаленні особистості та оптимально забезпечує засвоєння матеріалу. Самостійна робота є важливим засобом формування самостійності у здобуванні знань, яка реалізується у пізнавальних інтересах студентів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аспекти організації самостійної роботи студентів розглянуто у багатьох дослідженнях вітчизняних педагогів, таких, як В. Бондар, Г. Гецав, Н. Кічук, Н. Кузьміна та інших. Дослідження В. Безпалька, Г. Селевко, Є. Полата, М. Карпіна та інших, показали, що на сучасному етапі самостійна робота студента пов'язана з інформаційними технологіями і не може існувати без їх застосування. В той же час аналіз наукових праць показав, що теоретичні аспекти інформаційних технологій ще не є повністю розробленими і саме через це не можуть використовуватись у процесі професійної підготовки в широкому колі так, як потребують свого вдосконалення [4, 5]. Проблемам організації самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови присвячено дослідження Н.С. Журавської, Л.В. Онучак, С.Г. Заскалені та інші [2].

Мета статті – розглянути організацію та ефективність застосування самостійної роботи студентів під час вивчення іноземної мови (французької) як в аудиторії, під час занять, так і поза неї, тобто вдома.

Виклад основного матеріалу. Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів – є однією із форм організації навчального процесу. Головна мета самостійної поза аудиторної роботи з іноземної мови (французької) є формування мовленнєвої, професійної компетенції, розвиток самостійності, індивідуальності як риси особистості, формування позитивного відношення до процесу самоосвіти. Особливість дисципліни «Іноземна мова

(французька)» полягає у формуванні вмінь і навичок користування іноземною мовою як засобом створення особистих зв'язків та засобом отримання професійної інформації. Вона є багатофункціональною та виховує самостійність, відповідальність та дозволяє максимально індивідуалізувати процес навчання.

Організація самостійної роботи студентів в вищих навчальних закладах є дуже важливою ланкою системи управління якістю освіти у навчальному закладі. Самостійна робота є однією з форм прояву творчої активності, самоосвіти та тісно пов'язана з навчальною діяльністю студентів на заняттях. Під самостійною роботою розуміють різновиди індивідуальної та колективної діяльності студентів, які відбуваються вдома, в аудиторії чи поз аудиторії, за завданнями які були дані безпосередньо викладачем. Основним завданням у навчанні студентів є планування, організація та реалізація самостійної роботи. Важливим завданням для викладача – це навчити студентів мислити. Самостійна робота не повинна сводитись до виконання домашнього завдання, але й містить всі види індивідуальної роботи, як в аудиторії, так і поза аудиторії [1].

Ефективна організація самостійної роботи студентів з боку викладача передбачає:

- формування мотивації вивчення іноземної мови (умовою будь-якої цілеспрямованої діяльності студента є установка, тобто готовність до певної активності. Тому студент повинен виробити в собі внутрішню потребу в самостійній роботі);
- цілеспрямовану діяльність на розвиток навичок самостійної роботи з читання, аудіювання, говоріння, письма;
- навчання студентів роботі з технічними засобами;
- спрямовану діяльність на розвиток ефективної роботи із словниками та довідковою літературою.

Для ефективної самостійної роботи студентів під час занять в аудиторії та поза аудиторії, викладачі кафедри іноземних мов ОНЕУ розробили низку навчально-методичних розробок:

- «Французько-український термінологічний словник для спеціальностей «Маркетинг», «Експертиза товарів та послуг», «Туризм», «Готельно-ресторанна справа»;
- «Навчальний посібник «Сфера послуг в діалогах» призначений для студентів спеціальностей «Туризм», «Готельно-ресторанний бізнес, «Фінанси та кредит» французькою мовою;
- «Практикум до самостійної роботи студентів «Ділова французька мова»;
- «Методичні розробки до вивчення й використання ділової документації з французької мови».

Важливим елементом самостійної навчальної діяльності студентів при оволодінні іноземною мовою є використання відеоматеріалів. Робота з такими матеріалами урізноманітнює види діяльності студентів, підвищує рівень мотивації вивчення іноземної мови, дає можливість працювати з аутентичними зразками мови, що є особливо актуальним з огляду на відсутність іншомовного оточення. Використання сучасного, актуального й цікавого відео матеріалу сприяє підвищенню пізнавальної активності студентів, надає їм можливість отримати великий обсяг соціокультурної інформації. Завдання, що виконуються перед переглядом відеозапису, містять вправи на прогнозування змісту фільму, роботу з лексику, налаштування студентів на сприймання відповідного матеріалу, активізацію фонових знань. Слід звернути увагу на те, що низка вправ сприяє активізації не лише лексичного, але й граматичного матеріалу. Перегляд відеоматеріалів та виконання вправ сприяє розвитку пам'яті, уваги, логічного та творчого мислення, а також поглибленню знань студентів про країну, мова якої вивчається.

Залучення до навчального процесу інформаційних технологій (включаючи самостійну роботу студентів) дає доступ до аутентичних джерел інформації, можливість спілкування з носіями мови, використовуючи блоги, соціальні мережі. Більшість французьких газет і журналів мають свої web-сторінки: <http://www.l'Expansion.fr>, http://www.le_point.fr, <http://www.lemonde.fr>, їх доцільно рекомендувати для виконання пошукових та творчих завдань. Залучення навчальних сайтів <http://www.lepointdufle.net/cours-de-francais.htm>,

<http://lexiquefle.free.fr>, www.mesesercices.com, дає змогу покращити знання граматики та лексики. Самостійна робота з сайтами <http://www.ciep.fr/DELF,DALF>, <http://www.ciep.fr/tester/testlang> дає змогу студентам перевірити свої знання на рівень володіння мовою та підготуватися до складання іспиту, з можливістю отримання сертифікату згідно стандартам Євросоюзу.

Одним із шляхів досягнення підвищення мотивації може бути максимальне наближення навчальних завдань для самостійної роботи студентів до:

- 1) Реального життя, імітації ситуації повсякденної діяльності, прикладом такої побудови процесу навчання є комплекс *Français.com* видавництва CLE (A1, A2). Комплекс складається з основного підручника, робочого зошита;
- 2) Розвитку навичок професійної діяльності, прикладом такої побудови процесу навчання є комплекс *Travailler en français en entreprise* видавництва Didier (A2, B1) Комплекс складається з основного підручника, аудіоматеріалу.

Традиційно самостійна робота студентів займає значний обсяг у процесі оволодіння іноземною мовою (французькою), особливо при засвоєнні лексичного, граматичного матеріалу, при розвитку навичок писемного мовлення та читання. Підручники, довідники, словники, технічні засоби та мережа Інтернет надають студентам можливість самостійно опрацьовувати матеріал та удосконалювати знання з іноземної мови. Але роль викладача є також дуже важливою при організації самостійної роботи студентів. Викладач повинен навчити студентів правильно організувати свою самостійну роботу, також навчити їх користуватись різними фаховими джерелами інформації, але все повинно проходити безпосередньо під наглядом викладача. Самостійна робота буде ефективною лише в тому разі, якщо студенти зацікавлені у її виконанні.

Самостійну роботу можна поділити на види:

- вона ведеться під час аудиторних занять під контролем викладача (у формі консультацій, заліків, іспитів);

- вона ведеться поза аудиторією при виконанні домашніх завдань творчого та навчального характеру .

Враховуючи обмежений обсяг годин в навчальному плані, студентам доцільно давати більшу кількість домашніх завдань, регулюючи при цьому типи вправ в аудиторії і дома. Для домашньої роботи більш доцільні вправи, що вимагають роботу довгострокової пам'яті, наприклад асоціативне мислення.

Домашнє завдання створює можливість для екстенсивної роботи, наприклад запам'ятовування лексики, рецептивних навичок.

При виконанні домашнього завдання студенти мають право самостійно обирати тему роботи, консультуватись між собою, повторювати матеріал. Навчально-методичні програми з дисципліни «Іноземна мова (французька)» включають в себе матеріал для домашньої роботи, до якого включено різні вправи, що дають змогу закріпити матеріал пройдений в аудиторії, наприклад такі, як оригінальні тренувальні вправи з граматики (підстановка, вживання потрібної форми, виправлення помилок, трансформація речення).

Домашня робота є ланцюжком між аудиторними заняттями й поза аудиторними, тобто домашня робота закріплює вивчене і може використовуватись дуже перспективно, наприклад для ознайомлення з матеріалом, який буде вивчатись на наступному занятті.

Організація самостійної роботи студентів підпорядкована деякими вимогам:

- 1) систематичність і безперервність (тривала перерва в роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння матеріалу. Несистематичність самостійної роботи – неможливе досягнення високих результатів в навчанні);
- 2) послідовність у роботі (послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. При читанні конспекту лекцій, кники, навчального посібника не повинно лишатись нічого нез'ясовного);
- 3) правильне планування самостійної роботи (повинно бути правильно і чітко спланована самостійна робота і тільки в цьому випадку можна досягти високих результатів);

- 4) використання відповідних способів роботи (багато студентів читаючи підручник зразу його конспектують, не розібравшись – при цьому способі вони втрачають важливий елемент самостійної роботи – глибоке осмислення матеріалу);
- 5) ретельне керівництво викладача (орієнтація студентів у переліку джерел за фахом, організація спеціальних занять, підготовка навчально-методичної літератури, рекомендацій тощо для успішного написання ділового листа, резюме, анотації).

Висновок. Одже самостійна робота студентів є дуже важливою, так як вона є складовою частиною системи навчання у вищих навчальних закладах. Самостійна робота вимагає системного підходу і має бути побудована на єдиній методичній основі. При організації самостійної роботи у вищому навчальному закладі перед студентами повинні бути визначені зміст та мета самостійної роботи, план, організаційно-методичне забезпечення та форми контролю. В той же час, організація самостійної роботи у вищих навчальних закладах має вдосконалюватись. Самостійній роботі треба приділяти більше уваги і з боку студентів і з боку викладачів.

Література

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя / Н.Д. Гальскова, -М. : АРК-ТИ, 2000, -136 с.
2. Глотова О.В. Підвищення ефективності самостійної роботи студентів іноземної мови за рахунок використання сучасних технологій // О. В. Глотова // Актуальні питання викладання іноземних мов у ВНЗ та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 100 с.
3. Журавська Н.С. «Період «нового виховання» в системі освіти Франції». Житомирський педагогічний університет, 2005 р.
4. Організація самостійної роботи студентів з педагогіки : навч. посіб. / під ред. В.І. Євменова – Харків : ХДПУ, 2000.-160 с.

5. Полат Е.С. Разноуровневое обучение // Тностранные языки в школе. 20000. - №6. – с. 6-11.
6. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления. М. : НИИ, 2005.
7. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам : Базовый курс лекций / Е.Н. Соловова – М. : Просвещение, 2002.-239 с.
8. Шаповалов С.В. «Про проблему організації самостійної роботи студентів ВНЗ», Український реферативний журнал, 2008 р.
9. Шимко І. Проблеми самостійної роботи у вищій школі // Рідна школа. – 2005. - №8 – с.34-35.